

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Інститут філології

Кафедра англійської філології та перекладу

Кафедра германської філології

Кафедра романської філології та порівняльно-типологічного мовознавства

Кафедра світової літератури

Кафедра української літератури і компаративістики

Кафедра української мови

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Вченою радою Інституту філології

Протокол № 10 від 24.02.2018 р.

Вчений секретар

Т. Л. Видайчук

ПРОГРАМА

**ДОДАТКОВОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ ДО
АСПІРАНТУРИ**

**НА ЗДОБУТТЯ НАУКОВОГО СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ
ГАЛУЗІ ЗНАНЬ 03 ГУМАНІТАРНІ НАУКИ
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 035 ФІЛОЛОГІЯ**

«УХВАЛЕНО»

Кафедра англійської філології
та перекладу

Кафедра германської філології

Кафедра романської філології та
порівняльно-типологічного
мовознавства

Кафедра світової літератури

Кафедра української літератури
і компаративістики

Кафедра української мови

Протокол № 7 від 07.02.18
2018 р.

Головуючий

О.О. Бровко

Київ 2018

**ПРОГРАМА
ДОДАТКОВОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ ДО
АСПІРАНТУРИ
НА ЗДОБУТТЯ НАУКОВОГО СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ
ГАЛУЗІ ЗНАНЬ 03 ГУМАНІТАРНІ НАУКИ
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 035 ФІЛОЛОГІЯ**

Пояснювальна записка

Додаткове фахове випробування для претендентів на навчання за програмою підготовки доктора філософії спеціальності 035 Філологія проводиться у формі усного іспиту, який охоплює нормативний зміст підготовки фахівця, передбачає комплексну перевірку теоретичних знань і практичних умінь вступників.

Мета додаткового фахового випробування полягає в тому, аби з'ясувати рівень готовності вступників, які здобули вищу освіту за іншим напрямом, до самостійної дослідницької діяльності в галузі філології. Питання екзаменаційних білетів орієнтовано на перевірку знань вступника та його вмінь чітко будувати свою відповідь із залученням належної кількості фактів й аргументів, оперувати відповідним ілюстративним матеріалом задля доведення висловленого, здійснювати критичний аналіз тощо.

Іспит відбувається в усній формі.

Структура екзаменаційного білета передбачає три питання: з мовознавства, літературознавства і практичне завдання – відповідь на основі запропонованого висловлювання. Наприклад:

БІЛЕТ № 1

*для складання додаткового фахового випробування до аспірантури
зі спеціальності 035 Філологія*

1. Мова як суспільне явище
 2. Література в системі інших мистецтв
 3. Як Ви розумієте специфіку художньої літератури як виду мистецтва?
- Обґрунтуйте свою думку, спираючись на запропоноване висловлювання:
І читач творець, не тільки я, не тільки ми – письменники (Микола Хвильовий).

Питання з мовознавства та літературознавства

1. Мовознавство як наука про мову
2. Зв'язок мовознавства з іншими дисциплінами
3. Зв'язки мовознавства з гуманітарними та природничими науками
4. Зв'язок мовознавства з інформатикою, логікою.
5. Мова як суспільне явище.
6. Мова як знакова система.

7. Мова і мислення.
8. Мова і мовлення.
9. Функції мови.
10. Система і структура мови.
11. Основні одиниці мови та їхні функції.
12. Літературна мова, її основні ознаки.
13. Загальна характеристика мов світу.
14. Фонетика як лінгвістична дисципліна.
15. Класифікація звуків. Голосні та приголосні звуки.
16. Склад. Основні теорії складу.
17. Просодичні засоби мовлення. Наголос та інтонація.
18. Мова і письмо. Етапи розвитку письма.
19. Графіка. Орфографія. Основні принципи правопису.
20. Лексикологія як розділ мовознавства.
21. Слово як одиниця мови. Слово і лексема.
22. Поняття лексичного значення. Типи лексичних значень.
23. Поняття полісемії.
24. Типи перенесення значення. Метафора і метонімія.
25. Омоніми. Суміжні з омонімією явища.
26. Синоніми. Класифікація синонімів.
27. Антоніми. Класифікація антонімів.
28. Типи слів за сферою вживання. Активна і пасивна лексика.
29. Етимологія як розділ мовознавства.
30. Причини історичних змін у лексиці. Архаїзми, історизми, неологізми.
31. Запозичення. Різновиди запозичень.
32. Термін. Основні ознаки терміна.
33. Лексикографія. Основні типи словників.
34. Фразеологія як розділ лексикології.
35. Поняття фразеологізму. Типи фразеологічних одиниць.
36. Граматика. Граматичні рівні мови.
37. Поняття морфеми. Види морфем. Частини мови. Критерії виділення частин мови.
38. Словосполучення. Типи словосполучень.
39. Синтаксичні зв'язки слів.
40. Речення та його ознаки.
41. Літературознавство як наука.
42. Літературознавство в системі інших дисциплін.
43. Художня література в системі мистецтв.
44. Внутрішня структура науки про літературу: основні та допоміжні літературознавчі дисципліни.
45. Поняття про національну специфіку літератури.
46. Слово – першоелемент літератури. Естетична функція мови, способи її забезпечення.
47. Тема та ідея твору. Ідейно-тематична основа, тематика, проблематика твору.

- 48.Поняття «образ», «персонаж», «герой», «дійова особа», «тип», «характер».
- 49.Поняття змісту й форми художнього твору.
- 50.Художня мова. Основні тропи як засіб реалізації естетичної ролі мови художнього твору.
- 51.Поетичні фігури.
- 52.Засоби звукопису.
- 53.Мовлення персонажа як його провідна характеристика.
- 54.Багатозначність поняття стиль у літературознавстві.
- 55.Поняття про творчий процес.
- 56.Автор як літературознавче поняття.
- 57.Читач як поняття теорії літератури.
- 58.Сюжет як основа композиції. Конфліктний характер, основні частини сюжету.
- 59.Композиція художнього твору.
- 60.Поняття фабули. Позафабульні елементи (додаткові частини сюжету).
- 61.Силабічна система віршування.
- 62.Силабо-тонічна система віршування. Поняття про стопу та її види.
- 63.Тонічна система віршування.
- 64.Верлібр, білий вірш.
- 65.Естетична роль віршового ритму.
- 66.Літературний процес.
- 67.Загальна характеристика класицизму.
- 68.Загальна характеристика сентименталізму.
- 69.Загальна характеристика романтизму.
- 70.Загальна характеристика реалізму.
- 71.Загальна характеристика модернізму.
- 72.Загальна характеристика постмодернізму.
- 73.Роди літератури.
- 74.Епос.
- 75.Лірика.
- 76.Драма.
- 77.Система епічних жанрів.
- 78.Система ліричних жанрів.
- 79.Система драматургічних жанрів.
- 80.Суміжні змістоформи (жанри мішаної форми).

Рекомендована література **МОВОЗНАВСТВО**

Основна

1. Карпенко Ю. О. Вступ до мовознавства. – К. : ВЦ «Академія», 2006. – 336 с.
2. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства. – К. : ВЦ «Академія», 2008. – 368 с.

3. Маслов Ю. С. Введение в языкознание. – СПб. : Филол. Ф-т СПбГУ; М.: ИЦ «Академия», 2007. – 304 с.
4. Реформатский А. А. Введение в языковедение. – М. : Аспект Пресс, 2007. – 536 с.
5. Ющук І. П. Лекції зі вступу до мовознавства. – К. : Міжнар. ін-т лінгвістики і права, 1992. – 112 с.

Довідкова

1. Ганич Д. І., Олійник І. С. Словник лінгвістичних термінів. – К. : Вища шк. – 1985. – 360с.
2. Єрмоленко С., Бибик С., Тодор О. Українська мова: Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / За редакцією С. Єрмоленко. – К. : Либідь, 2001. – 224 с.
3. Левицький Ю. М. Мови світу: Енциклопедичний довідник. – Львів: Місіонер, 1998.
4. Українська мова. Енциклопедія. – К.: Вид-во «Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана», 2004. – 824 с.

ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

Основна

1. Ткаченко А. Мистецтво слова (Вступ до літературознавства): підручник для гуманітаріїв. – К. : Правда Ярославичів, 2003. – 448 с.
2. Моклиця М. Вступ до літературознавства. – К., 2011.
3. Білоус П. Вступ до літературознавства. – К. : Академія, 2012. – 334 с.
4. Галич О. Вступ до літературознавства. – Луганськ, 2010. – 287 с.
5. Галич О. А. Теорія літератури : [підруч. для студ. філол. спец. вищ. навч. закл.] / Олександр Галич, Віталій Назарець, Євген Васильєв ; за наук. ред. Олександра Галича. – Вид. 4-е, стер. – К. : Либідь, 2008. – 486 с.
6. Хализев В. Е. Теория литературы: Учебник для вузов. – 2-е изд. – М.: Высш. шк., 2000. – 397 с.

Довідкова

1. Літературознавчий словник-довідник / Р.Т. Гром'як, Ю.І. Ковалів та ін. – К.: ВЦ «Академія», 1997.
2. Літературознавча енциклопедія / За ред. Ю.Коваліва, 2007
3. Кузьменко В. Словник літературознавчих термінів. – К., 1997.
4. Лексикон загального та порівняльного літературознавства.– Чернівці: Золоті литаври, 2001. – 636 с.

ВИМОГИ І ОЦІНЮВАННЯ ДОДАТКОВОГО ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ІСПИТУ

Вступник одержує оцінку **«СКЛАВ»**, якщо: продемонстрував достатній рівень знань/умінь у межах обов'язкового матеріалу (з можливими незначними огріхами під час відповіді); оперував визначеними програмою поняттями; обґрунтував свою думку в межах запропонованого висловлювання.

Вступник одержує оцінку **«НЕ СКЛАВ»**, якщо: його відповідь свідчить про низький рівень літературознавчої чи мовознавчої компетенції (відсутність певних умінь і навичок щодо розпізнавання основних фактів, одиниць та понять); не зумів обґрунтувати свою думку в межах запропонованого висловлювання; усе вказує на низький рівень знань/умінь, недостатній для продовження навчання.